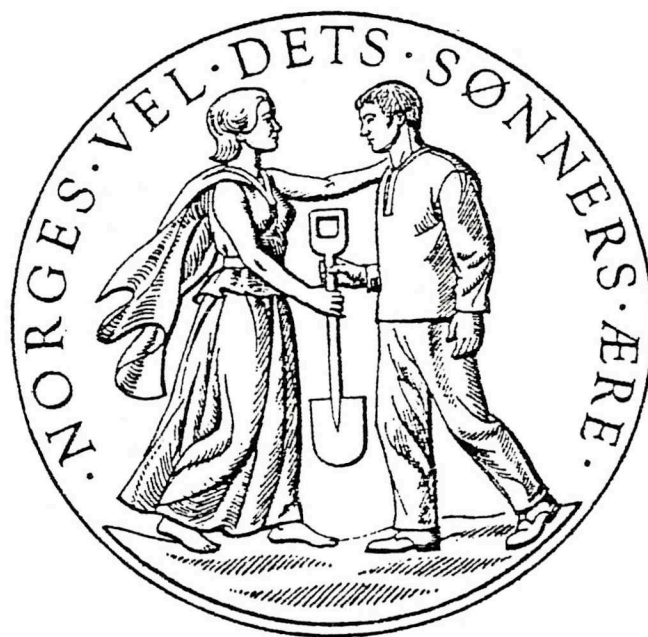

DET KGL. SELSKAP FOR NORGES VEL

BEITEFORSØKSGARDEN APELSVOLL

Litt om garden Apelsvoll og noen
trekk fra den virksomhet Det Kgl.
Selskap for Norges Vel har drevet
på Apelsvoll i perioden

1930 - 1974

F O R O R D

Selskapet for Norges Vels virksomhet på Beiteforsøksgarden Apelsvoll har vært drevet sammenhengende i 44 år. Det forutsettes imidlertid nå at virksomheten fra 1. januar 1975 skal overtas av staten, som vil leie garden til fortsatt bruk som forsøksgard.

Virksomheten på Apelsvoll i perioden 1930 - 1974 representerer uten tvil et stykke historie når det gjelder utviklingen av beitebruket i Norge. Noen trekk fra denne virksomheten er samlet i dette heftet.

Det materiell som presenteres i heftet er samlet og redigert av redaktør Svein Solli. Arbeidet har vært utført under sterkt tidspress. Det er imidlertid vår forutsetning å arbeide videre med stoffet og legge fram en representativ trykksak om Apelsvoll og arbeidet der gjennom den tid Selskapet for Norges Vel har drevet garden som forsøksgard.

Vi tillater oss å be alle de som leser dette utkastet om å komme med merknader og gi oss ideer og råd om ting som bør komme med i den endelige utgaven (innen 1. oktober 1974). Vi takker på forhånd for slik bistand.

Oslo, 14. august 1974

Per S. Veel

APELSVOLL FRA 1371 TIL 1930

Et kjøpebrev av 9. oktober 1371 viser at Einrid Johnsen og kona Ragnhild solgte halve eiendommen til presten på Toten, herr Andreas Ogmundson, for 12 kyrlag. Skattelistene i slutten av 1500-tallet viser at Apelsvoll da for en del tilhørte Hamar bispestol og for en del Oslo stiftsgods. I 1616 tilhørte garden kronen.

I 1640 til 1665 het brukeren Lauritz. Han hadde 4 storfe, 1 hest, 3 sauer og 1 gris.

I 1661 kunne de så 3½ tønne og i 1669 7½ tønne på Apelsvoll. Det heter at enga var god, men det var ingen skog. Sommerbeite hadde garden i Brendsetra.

I de følgende hundreår skiftet garden eier en rekke ganger. Alle var private. I vårt århundre har eiendommen vært på handel slik:

I 1911 skjøpte fra Ole Apelsvoll til Thorleif Raabe for 32.000 kroner.

I 1918 skjøpte fra Thorleif Raabe til O. S. Mustad for 85.000 kroner.

I 1922 skjøpte fra O. S. Mustad til Hans B. Hvalby for 95.000 kroner.

I 1930 skjøpte fra Hans B. Hvalby til Det Kgl. Selskap for Norges Vel. Kjøpesum 75.000 kroner.

APELSVOLL BLIR BEITEFORSØKSGARD

Selskapet for Norges Vel satte i 1905 ned en seterkomité og leide Hynna seter i Øyer allmenning til forsøksseter. I 1916 ble komiteen utvidet til et Seter- og beiteutvalg, idet man da tok kulturbeitesaken med på programmet.

Forsøks- og veiledningsarbeidet på beitesektoren tok til i 1917. Som den første beitekonsulent ble ansatt amtsagronom Lars O. Aukrust. Han ble i 1919 etterfulgt av landbrukskandidat Mikkel Ødelien.

Første år ble det lagt ut 10 forsøksfelt og en del demonstrasjonsfelt. Sommeren 1925 var det ca. 100 og i 1930 ca. 130 forskjellige forsøks- og demonstrasjonsfelt rundt om i landet. Det var særlig gjødslingsforsøk og forsøk med ulike kultiveringsmetoder på udyrket jord som ble utført.

Denne spredte forsøksvirksomhet var nødvendig, men ikke nok. De som ledet arbeidet følte at det var behov for et sentralt forsøkssted og lekte med tanken om etablering av en forsøksgard. Men man anså det nytteløst å foreslå noe slikt under de daværende økonomiske forhold. Spørsmålet ble egentlig først aktuelt da landbrukskonsulent i Nord Hydro, Reidar D. Tønnesson, på eget initiativ gikk inn for å finne en utvei til å realisere tanken.

Om behovet for en spesiell beiteforsøksgard sier landbrukskonsulent R. D. Tønnesson i en samtale i forbindelse med utgivelsen av dette skriftet:

"Grunnlaget for anskaffelsen og utbyggingen av beiteforsøksgarden Apelsvoll må søkes i den sterke økningen i mjølkeproduksjonen i årene fra 1918 og utover. Denne utvikling gjorde det meget viktig å skaffe mer og bedre beite, særlig til storfe i de lavere-liggende deler av landet. Dette var et nokså nytt arbeidsfelt og fagområde under norske forhold og stilte spesielle krav om fagkunnskaper som grunnlag for veiledning om og videre utvikling av beitekulturen. Selskapet for Norges Vel ble nokså snart klar over det behov som her var til stede."

I Selskapets årsmelding for 1928/29 heter det:

"Tanken (om innkjøp av en eiendom til beiteforsøksgard) vant alminnelig tilslutning på alle hold, men ingen visste hvor pengene skulle tas. Da fremkom Norsk Hydro i en skrivelse av 18. desember 1928 med det overmåte generøse tilbud om å yte kr. 10.000 om året i 5 år til drift av en sådan gård. Senere har Landbruksdepartementet bevilget Selskapet et rentefritt lån på kr. 40.000. Etter avertissement er innkommet mange tilbud og en rekke gårder er besikket. Avgjørelse om kjøp vil bli truffet i løpet av høsten." (1929)

Valget av Apelsvoll ble truffet etter at konsulent Mikkjel Ødelien delvis sammen med Selskapets sekretær Ole Hersoug hadde vært på befaring på 10-12 gardar våren og sommeren 1929. I en rapport

datert 8. oktober 1929 gir Ødelien en vurdering av tre alternativer: Båberg i Biri, Dusgård i Ringsaker og Apelsvoll på Østre Toten.

Om Apelsvoll skriver Ødelien at innmarka har et noenlunde jevnt terreng og noenlunde ensartet jord. Til bruk i forsøksøyemed kunne en nok ønske en større grad av ensartethet, men dette er ikke grunn nok til å være til hinder for at Apelsvoll kjøpes inn som forsøksgard.

Det heter i rapporten at det er åpenbart at jorda har vært mindre godt brukt i det seinere. Den er temmelig full av ugras, og det vil sikkert vise seg at det er store mengder stein som må tas opp når jorda blir pløyet.

Om utmarka sier Ødelien at "det finnes ikke så små arealer av noenlunde ensartet jord av omtrent samme beskaffenhet som under innmarken nevnt." Men utmarksarealet er ikke så stort, og Ødelien mener at en etter noen års forsøksvirksomhet sannsynligvis har for lite utmark skikket til forsøk. Men dette kan kanskje rettes på gjennom muligheten til å kjøpe et areal av havnehagen på Østre Toten prestegard.

Bygningene på Apelsvoll finner Ødelien å være tilstrekkelig store og ellers brukbare.

Rapporten konkluderer med at det er flere ting som en kunne ønske annerledes enn de er på Apelsvoll, men Ødelien finner allikevel garden fullt brukbar som beiteforsøksgard, og som den som passer best av de eiendommer som er vurdert.

Direksjonen vedtok høsten 1929 å kjøpe Apelsvoll for en sum av kr. 70.000 + kr. 5.000 for løsøre. Selskapet overtok garden 15. mars 1930. Det ble samtidig tilsatt en gardsfullmektig (bestyrer), sivilagronom Olav Benum fra Namdal. Gardsfullmektigen skulle i den utstrekningen tiden tillot det, også assistere konsulenten i Seter- og beiteutvalget.

Apelsvoll hadde ved overtakelsen et samlet areal på ca. 450 dekar. 212 dekar var fulldyrka jord, ca. 94 dekar overflate-dyrka beite og ca. 120 dekar skog.

Som et første skritt til å sette garden i stand til forsøksgard, ble det i 1930/31 tatt 3.140 meter grøft, nydyrket ca. 4 dekar jord og 7 dekar beite ble ryddet for stein. Gjerdene ble i stor utstrekning fornyet og reparert.

Besetning ble innkjøpt og påsatt. Den bestod av 5 hester, 13 kyr, 12 ungdyr og kalver, 12 sauer og 10 lam.

Husene syntes å være tilstrekkelig store. Men det var behov for litt oppussing og ominnredninger, bl.a. i fjøset.

UTBYGGINGEN AV BEITEFORSØKSGARDEN

Etter at Apelsvoll ble innkjøpt til beiteforsøksgard har det i korte trekk skjedd følgende:

I 1933 realiserte man planene om å skaffe mer beitemark. Det ble kjøpt en parsell, Ulvestueløkka, på 75 dekar fra Østre Toten prestegard. Prisen var 75 kroner pr. dekar.

I 1930/31 fikk garden et nytt vannverk, med 436 meter ledningsgrøft. Vannverket fungerte imidlertid ikke tilfredsstillende, og i 1947/48 ble det gravet brønn og installert pumpe. Forsøksgarden fikk da en bevilgning fra Norges landbruksvitenskapelige forskningsråd til anskaffelse av vanningsutstyr. I 1956 fikk Skreia Vannverk direksjonens tillatelse til å plassere et reguleringsbasseng på Apelsvoll. Som motytelse skulle forsøksgarden få fritt vann til forsøksvanning på et areal inntil 5 dekar. Vannforsyningsproblemene ble nå løst til tilfredshet.

I årene fram til den annen verdenskrig ble det lagt ned mye arbeid i forbedring av jord og hus på garden.

I etterkrigsperioden ble utbyggingsarbeidet fortsatt og intensivt.

I 1947 hadde Apelsvoll 243 dekar fulldyrka jord, 224 dekar overflatedyrka beite, 50 dekar skog og 20 dekar tun, hage osv. Det samlede areal var 537 dekar.

I 1939/40 ble det oppført grisehus og sauehus.

I 1947/48 ble det bygget ny potetbu.

I 1949/50 ble det oppført en assistentbolig.

I 1951/52 ble det bygget ny kontor- og internatbygning.

I 1952 ble det satt i gang omfattende nybrottsarbeider som kom til å pågå nesten kontinuerlig fram til 1973, da hele gardens dyrkbare areal var fulldyrket. På hjemmearealet og på Ulvestueløkka er det samlet dyrket 218 dekar.

I 1952/53 ble det oppført egen røkterbolig.

I 1954/55 ble det reist en ny, rasjonell og moderne driftsbygning.

I 1961 ble det installert kaldluftstørke for høy og korn i driftsbygningen.

I 1963/64 ble det oppført et større redskapslager med forsøksrom og foretatt påbygging av de eksisterende surførsiloene i driftsbygningen.

I 1965 ble surfórkapasiteten utvidet ytterligere ved bygging av en ny tårnsilo som forlengelse av driftsbygningen.

I 1966 ble det anskaffet en korntørke nr. 2. Denne ble installert på potetbutrevet.

I 1971 ble en del av hyblene i kontorbygningen ominnredet til en familieleilighet.

I 1973 ble det foretatt en utvidelse av fjøset ved at et tilstøtende kålrotlager ble ombygget til ungdyrfjøs med bløtgjødslingsanlegg. Etter ombyggingen gir fjøset plass til 32 mjølkekyr og 18 ungdyr. Fjøset har videre 12 kalvebåser og 10 kalvebinger.

I løpet av etterkrigstida har det også vært utført betydelige restaureringsarbeider i hoved- og fløybygning.

I 1974 består gardens arealer av et hjemmeareal på 475,2 dekar og Ulvestueløkka på 75,0 dekar - i alt 550,2 dekar.

Arealene er disponert slik:	Dekar:
Sør for gardstunet	118,2
Nord for gardstunet, vest for Evenrudgutua	82,6
" " " , øst for Evenrudgutua	<u>175,1</u>
	375,9
Kalvebeiter, overflatedyrket	2,8
Skog	65,7
Hage, tun, etc.	21,4
Veger	4,4
Kratt ved yttergrenser	<u>5,5</u>
	475,2

	ovf.	Dekar:
Ulvestueløkka, netto		475,2
Kanal, veg, impediment		68,5
		<u>6,5</u>
Total sum areal		550,2
Av dette:		
Fulldyrket jord		444,4
Hage m.v.		<u>21,4</u>
Sum dyrket areal		<u>465,8</u>

Husdyrbruket

Da Selskapet hadde overtatt Apelsvoll ble det innkjøpt og påsatt husdyr, slik at besetningen da bestod av 13 kyr, 12 ungdyr og kalver, 12 sauer og 10 lam samt 5 hester. En tabell på side 8 gir en oversikt over en del data når det gjelder mjølkeproduksjonen i 5-årsperiodene fra 1931 til 1970.

I årene fra 1941 til 1950 hadde garden en avlsgrisbuskap av høg kvalitet. Griseholdet ble helt avviklet i 1956.

Sauene, som bl.a. ble brukt til avbeiting av forsøksfelt, ble i 1952 avløst til fordel for en større storfebesetning.

Hesteholdet ble etter hvert avviklet, og den siste hesten forsvant i 1965.

Den fremste årsaken til at man kvittet seg med sauer og griser var at arbeidskraften til stellet av dyra ble for dyr. (En mann passet sauer, griser og hester.)

Den nåværende besetning på Apelsvoll (juli 1974) består av 30 mjølkekyr, 14 ungdyr og 8 kalver, alle av feminimum. I 1973 var avdrått pr. ku 6.082 kg 4 % målemjølke. Fôrforbruket var 3.866 fôrenheter pr. årsku og fôrsammensetningen i prosenter: Kraftfôr 42, beite 28, surfôr 20 og høy 10 %.

Perioder	Antall årskyr	Avdrått pr. ku og år 4 % målemjølk	Kilo mjølk pr. ku og beitedag	F.e. pr. ku og år	Førsammensetning i prosent						
					Beite	Høy	Sur- fór	Rot- vekster	Luta halm	Hjelpe- fór	Kraft- fór
1931/35	14,3	3.395	8,5	2.507	30	22	-	26	-	1	21
1936/40	17,5	3.649	10,7	2.704	38	19	1	24	-	1	17
1941/45	17,4	3.064	10,6	2.440	38	18	-	27	-	8	9
1946/50	16,2	4.086	10,8	3.063	34	17	-	27	-	1	21
1951/55	17,8	4.325	12,7	3.346	35	14	-	28	-	-	23
1956/60	18,3	5.418	14,0	3.734	28	13	6	14	7	-	32
1961/65	20,5	6.401	17,8	4.027	30	11	11	9	5	-	34
1966/70	21,3	6.974	20,8	4.208	26	5	18	2	6	-	43

Arbeidsstokken

Antall personer med arbeid på garden har skrumpet inn i takt med utviklingen i prisen på manuell arbeidskraft og mekaniseringen. I tidligere tider var det opptil 4 lærlinger samt agronom. Det trengtes da 6-8 mann for å foreta felthøsting. I dag gjør 2-3 mann samme jobb. Arbeidsstokken består nå (i 1974) av 1 gardsfullmektig, 1 fjøsrøkte og 2 fast ansatte gardsarbeidere. Det er imidlertid en viss underbemanning, og det burde ha vært en gardskar til fordi det er vanskelig å skaffe avløsning til fjøsrøkterens fridager. Gardsfullmektigen må nå ta på seg å være avløser.

Forsøkspersonalet

Det faste personalet bestod i årene fram til 1940/41 av 1 forsøksleder og konsulent ved Seter- og beiteutvalget og 1 mann i kombinert stilling som gardsbestyrer og assistent i forsøksarbeidet. I tillegg ble det tatt inn sivilagronomer som ekstra-assistenter. I 1940/41 ble det foretatt sterke utvidelser på beitesektoren. Det ble tilsatt 1 assistent på beiteforsøksgarden, 3 distriktskonsulenter i beitebruk samt 1 kontordame.

I 1974 består det faste personalet av 1 forsøksleder, 2 amanuenser, 1 gardsfullmektig, 1 forsøkstekninger og 1 kontorassistent.

FORSØKSVIRKSOMHETEN

På representantskapsmøtet i Selskapet for Norges Vel 22. oktober 1929 ga medlem av Seter- og beiteutvalget, landbruksskolestyrer Per Kolstad i formannens, landbruksskolestyrer Lars O. Aukrusts sykdomsfravær, en oversikt over bl.a. hvilke forsøksoppgaver som man da ønsket å arbeide med på Apelsvoll:

"Av oppgaver som vi har tenkt å ta opp på forsøksgården, har vi de langvarige gjødslingsforsøk i større målestokk og frøavl av beitevekster - et helt nytt og ubearbeidet felt hos oss - utvalg i foredlingsøiemed, en rekke forsøk over kultarbeiters anlegg, bruk og vedlikehold osv. Ved siden av disse rent forsøksmessige oppgaver vil forsøksgården naturligvis også ha sin betydning i demonstrasjonsøiemed. Den ligger på et sentralt sted og vil være lett tilgjengelig, i hvert fall for store deler av Østlandet" sa Kolstad, som også ville understreke at det var meningen å fortsetter framover med spredte forsøk på felter rundt om i landet.

Våren 1930 ble det første forsøk på Apelsvoll anlagt av konsulent Ødelien. Det var den første spire til arbeidet med frøavl av norske stammer av beitevekster.

Høsten 1930 ble det på en 3-års eng anlagt forsøk med beite og slått av hå i samband med sterkere og svakere gjødsling. Videre et større forsøk med bruk av forskjellige mengder nitratgjødsling og forskjellige fosforsyregjødselslag.

I 1931/32 blir forsøkene utvidet med anlegg av gjødslingsforsøk og frøblandingsforsøk for permanent eng. Det er nå i alt 10 forsøksfelt i gang.

1933. Det er lagt ut forsøk med ulike spredetider for husdyrgjødsel på beite.

1936/37. Det er 25 flerårige forsøksfelt. Forsøkene tar i første rekke sikte på å undersøke spørsmål som angår kultivering, gjødsling og behandling av beiter og plantematerialet for beiter.

1938/39. Et forsøk med kultivering til beite av 30 dekar skogsmark er satt i gang. De eldste forsøkene er nå kommet så langt at resultatene fra dem etter hvert vil bli meddelt i årbøkene for beitebruk i Norge.

Sommeren 1944 ble det foretatt sammenligning mellom døgnsbeiting og dagbeiting for mjølkekyr. Det ble videre foretatt veiling av et større antall sauer vår og høst for å sammenligne tilveksten på ulike former for beite. En del av sauene gikk mellom veilingene på skogsbeite og en del på fjellbeite.

Forsøk som ble satt i gang på Apelsvoll i 1932 over virknigningen av kvelstoffgjødsel gitt til forskjellige tider, har gitt resultater av så stor betydning for praksis at det er nødvendig å få i gang tilsvarende forsøk under andre nedbørsforhold.

1949/50. Vanntilførselen er nå blitt slik at det er vann nok til små forsøk. Norges landbruksvitenskapelige forskningsråd har gitt bevilgninger til innkjøp av vanningsutstyr.

1951/52. Det er satt i gang forsøk med vatning av beite og forsøk med mjølkekyrnes næringsopptak på beite. Det siste forsøket er kombinert med fordøyelighetsforsøk av beitegraset med gjeldvrer.

1953/54. I samarbeid med Landbruksteknisk institutt og Rådet for jordbruksforsøk ble det satt i gang dyrking av steinflulle overflatedyrka beiter. Det var prøvedyrking med ulike slag av maskiner og redskap. Dyrkingen omfattet ca. 18 dekar.

1954/55. Landbruksdepartementet ga en bevilgning på kr. 25.000 til oppdyrking av Ulvestueløkkka, ca. 70 dekar. Dyrkingen ble utført som prøvedyrking med tidsobservasjoner m.v. Dyrkingen var fullført høsten 1956.

1961. Fra og med dette året er det i årsmeldingene for Selskapet presentert en statistikk over forsøk og beitegranskinger i regi av Seter- og beiteutvalget. Det går fram at det var følgende forsøk i gang i 1961:

	På Apelsvoll	På spredte felt
Gjødslingsforsøk	15	18
Forsøk med beitefrøblandinger	5	2
Omleggingsforsøk i beite	1	3
Beitekontroll	1	5
Forsøk med skiftebeiting/ stripebeiting		1
Avbeitingskontroll	1	1
Forsøk med beitedyrking	1	1
Vatningsforsøk	1	
Høstemetodikk	1	
Botaniske bestemmelse	1	
Ugrasforsøk i beite	1	
Frøavl engsvingel	1	
Frøavl bladfaks	1	
Fjelltimoteikloner	1	
Spesielle vegetasjonsgranskinger i fjellet		12
Beitekontroll i skog		4
Forsøk med gjerdestolper	6	3
Sum forsøk	38	50

I tillegg kommer et større antall forsøk med kjemiske middel mot ugras som Beiteforsøksgarden Apelsvoll formidler for Statens plantevern.

1964. Forsøkssentret ved Mæløyen seter i Folldal er etablert. Arealet - ca. 100 dekar - ble tilsådd sommeren 1964. Det er samtidig lagt ut frøblandingsforsøk, et arts- og sortsforsøk med gras og et forsøk med grasarter og sorter med særlig tanke på overvintringsparasitter.

1967. Det innledes et samarbeid med A/S Norsk Fôrkonservering (NOFO) om forsøk i forbindelse med konservering av fôr. Det gjelder fylling og uttak fra silo, transport til fôrbrett og fordeling av fôret, forsøk med pressaft med videre.

1971. Etter gjennomføringen av et jorddyrkingsprosjekt på 32 dekar er hele innmarksarealet på Apelsvoll nå fulldyrket.

1972. Det egentlige forskningsprosjekt på Mæløyen seter, "Beite-
dyrking i setertraktene", ble avsluttet i 1972. Prosjektet ble
gjennomført i samarbeid mellom Beiteforsøksgarden Apelsvoll,
Storsteigen landbruksskole, Institutt for driftslære og landbruks-
økonomi ved Norges landbrukshøgskole og Statens plantevern.

1973. Forsøksopplegget omfatter 66 forsøk på Apelsvoll og 65
lokale forsøk, til sammen 131 forsøk. Tabellen gir en oversikt
over forsøksvirksomheten:

	Antall forsøksfelt		
	Apelsvoll	Lokale	Sum
Gjødslingsforsøk:			
I eng og beite	7	11	18
Til grasarter i renbestand	9	6	15
Sorts-, arts- og frøblandingsforsøk:			
I gras	9	18	27
I korn	2	-	2
Forsøk med grønnforneppe	1	-	1
Omleggingsforsøk i beite	1	-	1
Overvintringsundersøkelser	12	12	24
Forsøk med gras til beite, silo og høy	1	1	2
Høstetider x stubbehøgder ved siloslått	-	1	1
N-mengder x stubbehøgder	1	4	5
Sammenligning av 2 og 3 høstinger til silo	1	-	1
Gjenvekst etter slåmaskin og fórhøster	1	-	1
Forsøk med silolegging	1	-	1
Vekstkontroll og analyse ved silouttak	1	-	1
Pressaftmålinger - pressaftavløp	1	-	1
Forsøk med silopressaft	6	1	7
Pressaft + N til gras	1	-	1
Mikronæringsstoffer	-	1	1
Sprøyting mot busk og kratt i fjellet	-	4	4
Dyrkingsforsøk, avlingskontroll	1	-	1
Beitekontroll	1	1	2
Botaniske bestemmelser	2	-	2
Impregnering av gjerdestolper	7	1	8
Gjenleggsforsøk	-	4	4
Sum	66	65	131

Forsøksleder Helge Uverud har i årsmeldingen for Selskapet for Norges Vel for 1973 knyttet følgende kommentarer til tabellen:

"Interessen for gjødslingsforsøk til gras er fortsatt stor. Når det gjelder nitrogen-gjødsling ser det ut til at flere og flere praktikere er blitt klar over nitrogenets innvirkning på overvintringsevnen hos graset, og dette har mange tatt konsekvensen av. Forsøk der dette viktige spørsmål er koblet inn, fortsetter, og nye felt er anlagt.

Som svært viktige forsøk regner vi fortsatt N, P og K til grasarter i renbestand. Det ser ut til at grasartene reagerer noe forskjellig også på P- og K-gjødsling, og dette er spørsmål som trenger nøyere utforskning.

Forsøket med K og Mg i omløpet fortsetter. K-mangel gir nå sterke utslag i avlingsstørrelsen. For 1973 var det hundegras (3. års eng) på dette feltet. En kan ikke se at Mg-tilskudd med visse års mellomrom har hatt noen innvirkning på avlingas størrelse.

Det internordiske forsøket med stigende mengder N til timotei, engsvingel og hundegras fortsatte også i 1973. De isådde grasarter er nå til dels sterkt uttynnet, og vi regner feltet som avsluttet i og med høsting 1973. I noe revidert form fortsetter vi fra 1974 et eget forsøk med N-gjødsling til de samme grasarter som nevnt ovenfor.

Innen gruppen sorts-, arts og frøblandingsforsøk fortsetter forsøksopplegget etter samme retningslinjer som tidligere. Vi kan nevne at interessen for forskjellig gjødsling til ulike frøblandinger ser ut til å øke, og en del nye felt er anlagt.

Interessen for hundegraset øket, og forsøk med hundegrassorter sammen med andre grasarter og kløver er anlagt.

Det er også i 1973 anlagt 1 felt med gjenlegg til eng-beite i fjellet (Mæløya).

Som tilskudd til beite på ettersommeren fortsetter vi med grønnfórnepe og ettårig raigras. Også som silomateriale er

raigras med. For øvrig er hele grasarealet på Apelsvoll å regne som forsøk, både med hensyn til gjødsling, beiting, silo- og høyslått.

Forsøkene med silopressaft fortsetter. Det er i 1973 lagt ut 1 nytt forsøk med spredning av pressaft til ulike tider etter siloslått. Noen av de første pressaftforsøkene ble avsluttet etter kontrollhøsting 1973.

Kontroll av gjenveksten etter slåmaskin og forhøster ble avsluttet etter 1. høsting 1973.

De langvarige forsøk - impregnering av gjerdestolper og sammenligning mellom kortvarig og permanent beite - fortsetter etter samme retningslinjer som før.

På dyrkingsforsøket (ca. 30 dekar) som ble avsluttet i 1972, ble det i 1973 utført avlingskontroll ved beiting og siloslått.

Til fortsatt observasjon er fortsatt de 4 felt i Hallingdal, der det for noen år siden ble utført sprøyting mot busk- og krattvegetasjon.

På et større dyrkingsfelt i Heljedalen i Gran har vi lagt ut forsøk med frøblandinger, arter og sorter. Samme sted er også lagt ut et makro-/mikronæringsforsøk. Beiteforsøksgarden ble kontaktet etter at gjenlegget i 1972 på dette dyrkingsfeltet til dels slo fullstendig feil.

Fra Nord-Østerdal Forsøksring er det ytret ønske om nærmere å undersøke virkningen av vår- og høstbeiting med sau på vanlig eng. Planen er utarbeidet av Apelsvoll, og vi håper at forsøksringen kan starte dette forsøket våren 1974."

BEITEFORSØKSGARDEN APELSVOLL/BEITEBRUKET I NORGE

Bonde Olav Benum, som i 1930 ble ansatt som den første gardsbestyrer på Apelsvoll, har etter anmodning gitt en vurdering av Selskapets etablering av beiteforsøkgarden og den betydning virksomheten på Apelsvoll har hatt for beitebruket i Norge:

"Eg trur Selskapet for Norges Vel gjorde rett i å kjøpe Apelsvoll til ein sentral forsøksstasjon for landet vårt, først og fremst for å kunne legge grunnlaget best muleg til rette for kulturbeitet, men og for arbeidet med fjellbeitene våre.

Selskapet hadde lenge drevi eit intenst arbeid for utnytting av fjellbeitene og med å vekke interesse for og kjennskap til vilkåra for kulturbeite rundt omkring i landet - med forsøksfelt, med demonstrasjons- og kontrollbeite, med artiklar om beitesaka i tidsskrift og aviser og med foredragsmøte så langt det var muleg.

Beitesaka hadde vind i segla og det hadde vori drevi mykje agitasjon for å auke interessa for kulturbeite og for å tufte mest muleg av husdyrproduksjonen på norsk jord.

Det vart etter kvart meir og meir klårt at arbeidet for større bruk av kulturbeite måtte stå på solid vitskapleg grunn. Det var ei vanleg meining at ein sentral forsøksstasjon ville vera til stor hjelp for Seter- og beiteutvalgets arbeid for beitesaka.

Rundt omkring i landbruksselskapa var det stor interesse for beitesaka på den tid Selskapet kjøpte Apelsvoll, men ikkje alle hadde komi like langt og kunne sette like mykje inn i rettleiingsarbeidet. Det mangla både folk og pengar til dette arbeidet. Men etter kvart har rettleiingsverksemda vorti mykje utbygd i landbruksselskapa i godt samarbeid med beiteforsøkgarden og alle dei som arbeider der.

Når eg no ser tilbake på stoda for beitebruket slik som ho var i 20- og 30-åra og samanliknar med det vi har nådd fram til i dag, så vil eg seie som mi meining at det var rett og i rette tid at Selskapet kjøpte Apelsvoll og at Seter- og beiteutvalget, beitekonsulentane og alle dei på Apelsvoll og

elles i landet som interesserer seg for og arbeider med beite-
spørsmål har hatt stor nytte av det vitenskaplege granskingsarbeid
som der blir drevi på eigen gard."

OVERFØRING AV BEITEFORSØKSVIRKSOMHETEN PÅ APELSVOLL TIL STATEN

Beitesaken er en av de eldste nåværende arbeidsoppgaver i Selskapet for Norges Vel. Da den ble tatt opp ved oppnevning av et seterutvalg i 1905, senere seter- og beiteutvalget, var arbeidsområdet et pionerfelt i norsk landbruk. Kjøpet av Apelsvoll til forsøks-gard i 1930 var en viktig stimulans og utvidelse av arbeidet. Garden Apelsvoll med sitt forsøksapparat er etter hvert bygd ut og forbedret, slik at Apelsvoll i dag uten tvil er en av landets best utrustede og arbeidsdyktige forsøksgarder. Garden danner i dag basis for et stort og allsidig forsøksopplegg innen egne grenser og for en lang rekke spredte forsøk utover hele landet. All denne virksomhet er imidlertid koordinert med tilsvarende offentlig og privat virksomhet vedrørende plantekultur-området.

Spørsmålet om å overføre beiteforsøksvirksomheten på Apelsvoll til staten ble tatt opp i Selskapet i 1967. Etter forutgående konferanser på regjerings- og administrasjonsplan ble det med brev av 21. desember 1967 rettet en formell henvendelse til staten ved Landbruksdepartementet om å overta beiteforsøksvirksomheten på Apelsvoll.

Selskapets motivering for en overføring av beiteforsøksvirksomheten til staten er primært å bli fritatt for en oppgave som en mener nå er ført så langt fram i Selskapets regi at det er naturlig at den videreføres under de offentlige administrasjonsorganer for jord- og plantekulturforsk.

Overføring av arbeidsoppgaver fra Selskapet til andre når forholdene ligger til rette for dette, er tradisjonell og et av de typiske trekk gjennom Selskapets historie. Ved å bli fritatt for arbeidsoppgaver på denne måte, åpnes muligheter for å sette ressurser inn på nye oppgaver og områder.

I Selskapets henvendelse til staten om å overta beiteforsøksvirksomheten på Apelsvoll ligger en klar anmodning om at beiteforsøkene etter Selskapets oppfatning både bør og skal fortsette og videreføres.

Med den sterke sammenheng det er mellom beiteforsøksvirksomheten i landet og Selskapets eiendom Apelsvoll, er det lite realistisk å drøfte en overføring av Selskapets virksomhet på området uten samtidig å vurdere spørsmålet om en avtale om disponering av eiendommen Apelsvoll. Ut fra dette har Selskapet overfor Landbruksdepartementet satt fram et tilbud som går ut på å stille eiendommen Apelsvoll til disposisjon for staten gjennom en leieavtale.

Etter at Selskapet i 1967 anmodet staten om å overta beiteforsøksvirksomheten på Apelsvoll og satte fram tilbudet om leie av garden Apelsvoll, har det vært foretatt utredninger og fremmet forslag om hvordan den framtidige forskning innen jord- og plantekultur skal organiseres. Grunnlaget for de forslag som nå er aktuelle, er det arbeidet som i 1970 ble avgitt av "Nordbøutvalget" under betegnelsen "Innstilling om programforskningen i jord- og plantekultur". I denne innstillingen er Beiteforsøks-garden Apelsvoll foreslått som forskningssenter for Nord-Østlandet. Landbruksdepartementet la i 1972 fram en stortingsmelding (nr. 92) "om organisering av forskning innom jordbruk og hagebruk". I denne meldinga blir det redegjort for Selskapet for Norges Vels anmodninger og tilbud vedrørende beiteforsøksvirksomheten på Apelsvoll og disponeringen av garden Apelsvoll. Departementet sier at "Saka bør drøftes vidare i samband med vurdering av forsøksstasjonar for Austlandet". Under den vidare behandling av saken i Stortinget gikk Landbrukskomiteen inn for at staten burde overta Apelsvoll til forsøksgard. Komiteen sier i sin konklusjon bl.a.:

"Komiteen har etter en samlet vurdering kommet til at både Apelsvoll og Kise bør nyttes som sentrale forsøksstasjoner for Østlandet. Hver for seg vil gardene neppe gi et tilbud som tilfredsstillende de krav som må stilles for å representere et så stort og viktig jordbruksområde med de krav til allsidig forsøk som vil bli stilt.

Sammen vil gardene etter komiteens mening, utfylle hverandre på en utmerket måte.

Kommunikasjonsmessig vil det etter komiteens mening ikke by på problemer å administrere dem sammen."

Stortinget fattet 7. mai 1973 vedtak i samsvar med Landbrukskomiteens innstilling.

Under forutsetning av at det over statsbudsjettet for 1975 blir bevilget de nødvendige midler vil en fra 1. januar 1975 ha følgende forhold: Disposisjonsretten til garden Apelsvoll blir overtatt av staten etter en leieavtale der den beiteforsøksvirksomhet som nå drives på Apelsvoll, videreføres av staten.

Fra Selskapet for Norges Vels side er det en forutsetning for ordningen at det personale som nå er knyttet til Apelsvoll, overføres til statens tjeneste på de samme vilkår som de nå har.

Ifølge den leieavtale som er satt opp mellom staten og Selskapet, skal staten betale en årlig leie til Selskapet. Leien kan kreves regulert hvert 5. år. Videre forutsettes at staten ved leieavtalens inngåelse skal overta buskap, løsøre og forbeholdninger for et omforenet beløp.

SLUTTORD

Det foreligger mange og klare utsagn om at den forsøksvirksomhet som har vært drevet på og fra Beiteforsøksgarden Apelsvoll gjennom mer enn 40 år, har vært av stor betydning for norsk landbruk.

Det er satt inn betydelige ressurser i form av penger og utstyr. Den viktigste innsatsfaktoren er imidlertid representert av arbeidsvilje og forskerkompetanse hos de personer som har ledet og deltatt i det arbeid som har avdekket resultatene. Det er spesiell grunn til å takk disse personer, ingen nevnt og ingen glemt. Takk skal også gå til alle som på en eller annen måte har vært med på å skaffe de økonomiske og fysiske ressurser som i Selskapet for Norges Vels navn er satt inn for å fremme beitesaken i Norge.

BILAG

Bygningene på Apelsvoll.

Personalet på Beiteforsøksgarden 1930 - 1974.

BYGNINGENE PÅ APELSVOLL

Da daværende beitekonsulent M. Ødelien i sin rapport til Selskapet fra besiktigelsen av en rekke eiendommer som kunne være aktuelle som beiteforsøksgard, vurderer bebyggelsen på Apelsvoll, skriver han at "husene på Apelsvoll vil både være tilstrekkelig store og ellers passende på en forsøksgård." Ødelien påpeker at det vil trenges litt oppussing og ominnredninger, men at dette ikke vil bli noen stor affære.

Hva som ellers har foregått når det gjelder restaurasjoner av eldre hus og bygging av nye på beiteforsøksgarden, er ellers beskrevet av forsøksleder Helge Uverud i et notat i 1968. Her følger et utdrag av notatet:

"Hovedbygningen" er gammel, og den eldste delen (østre) er satt opp i 1814. Denne delen er tømret. I 1850 - 1860 ble det tilbygget en folkestue og gang. Den siste utvidelsen ble foretatt i ca. 1920.

Bygningen er reparert og restaurert flere ganger etter at Selskapet overtok eiendommen, siste gang i 1970.

Hovedbygningen ligger i lengderetningen øst-vest. Grunnflaten er 19,90 x 7,05 meter = 140 kvadratmeter. Til dette kommer et vindfang foran kjøkkenet på 14 kvadratmeter. Det er kjeller bare under den vestre del av bygningen. I første etasje er det kjøkken, 3 stuer og 3 ganger. I annen etasje gang, 6 soverom, bad, vaskerom og 2 WC. I tredje etasje 2 loftrom med stor midtgang. Taket er av teglstein.

Fløybygningen (gardsfullmektigbolig) er oppført i 1920-årene. Denne bygningen var ikke fullt innredet da Selskapet overtok garden i 1930. Det er en reisverksbygning med teglsteinstak. Bygningen har en grunnflate på 21,0 x 7,5 meter = 158 kvadratmeter. Det er kjeller bare under en del av bygningen. I første etasje er det 2 stuer, 1 folkestue, kjøkken, 1 soverom, WC, dusj og vaskerom. I annen etasje 2 soverom med gang i mellom.

"Assistentboligen" - reisverkshus med teglsteinstak, er bygget i 1949/50. Den har en grunnflate på 80 kvadratmeter.

Det er kjeller under hele huset. I første etasje er det vindfang, gang, 2 stuer og kjøkken. I annen etasje 3 soverom, bad, WC, gang og 2 kott. Oljefyring.

Kontor- og internatbygningen, reisverksbygning med teglsteinstak, er bygget i 1951/52. Grunnflaten er 23,6 x 9,45 meter = 223 kvadratmeter.

I kjelleren er det 3 garasjer, badstue, 2 WC, fyrrom, vaskekjeller, 5 kjellerrom og gang.

I første etasje er det 7 kontorrom, laboratorium med forrom og et ildsikkert arkiv på 26 kvadratmeter.

I annen etasje 1 leilighet med kjøkken, stue og 2 soverom.

1 hybel med stue og kjøkken, vaskerom 2 WC samt 6 hybler, som i 1972 ble ominnredet til en moderne leilighet. I tredje etasje 2 store loftsrom.

Sommeren 1965 ble sentralfyringsanlegget ombygget for oljefyring, med en tank som rommer 6.000 liter.

Røkterboligen, reisverksbygning med teglsteinstak, ble bygget i 1952/53. Den har en grunnflate på 68 kvadratmeter. Det er kjeller under hele bygget. I første etasje er det 2 stuer, kjøkken og gang. I annen etasje 3 soverom, WC med dusj. Oljefyring.

Driftsbygningen er oppført i 1954/55 og ble tatt i bruk 5. desember 1955.

Kjeller og første etasje er oppført i mur og betong, med jernbetong i gulv og tak. Grunnflaten var opprinnelig 10,50 x 50,20 meter = ca. 500 kvadratmeter. Etter tilbygging av silo i 1965, 8 meter høy, er samlet grunnflate nå ca. 611 kvadratmeter.

Fjøsset har opplegg for 32 mjølkekyr, 18 ungdyrbåser, 12 kalvebåser og 10 kalvebinger.

Det er gjødselkjeller (bløtutgjødsling) samt 2 kjellerrom mot øst. Det rom som ligger lengst mot øst er ombygget til kaldluftstørke for korn og har en kapasitet på 30 tonn.

Ved siden av fjøset mot øst er det førsentral med halmlutingsanlegg og 2 siloer. Disse siloene rommer med overbygg ca. 240 kubikkmeter. I tillegg kommer en silo bygget i 1965. Siloen har en diameter på 6 meter og en høyde på 8 meter og rommer ca. 225 kubikkmeter. Samlet silokapasitet er 465 kubikkmeter.

Øst for førsentralen ligger en "treskelåve". Låven er bygget som heiselåve med støpt golv (tak) over det hele. Høyden til raft er 4 meter og fra golv til topp av takstoler, 9 meter.

I 1961 ble det bygget kaldlufttørker for høy og halm. Mjølke-rom er plassert i kjørebrua. Der er det en mjølketank fra 1965 og et Alfa-Laval releaseranlegg. Driftsbygningen har tak av aluminium.

Redskapshus og forsøkslåve, reisverksbygning med bølgeblikktak ble oppført i 1963/64. Samlet golvareal er 325 kvadratmeter, av dette legger forsøkslåven beslag på 70 kvadratmeter. I redskapshuset er det også en smøregrav og utenfor en vaskeplattning.

Potetbua er oppført i 1947/48. Den har en kjeller av betong med jernbetong i tak og overbygg av tre. Grunnflaten er 10 x 22 meter = 220 kvadratmeter. I kjelleren er det også 2 garasjer.

I første etasje er det kvilerom og verkstedrom. Kjørebrua i annen etasje ble i 1965 ombygget til kaldluftstørke for korn. Kapasitet 45 tonn.

Bygningen er for lav for moderne redskaper og porter og dører er for trange. Potetbua har eternittak.

Grisehus og sauehus ble oppført i mur og betong (grisehuset) og treverk (sauehuset) i 1939/40.

Huset har en grunnflate på 270 kvadratmeter. Huset ble bygget med kjeller, landkum og potetkjeller. Selve grisehuset er på 10,9 x 9,4 meter og delt i 8 binger med midtgang og endegang. Sauehuset ble i 1953 ombygget til grisehus. Grunnflaten er 6,5 x 9,4 meter, med et forrom på 6,5 x 9,4 meter. Huset har teglsteinstak.

Forrommet til sauehuset ble tatt i bruk som vedskjul i 1954.
Huset står tomt for dyr siden 1965.

Hønsehuset ble oppført i 1942 og er stort som ei høvelig lekestue.
Huset er av tre med plass til 24 høner. Hønsehuset er p.t. ute
av bruk."

Personale ved Beiteforsøksgarden 1930 - 1974

(Her medtatt lærlinger - agronomer som siden har gjennomgått Norges landbrukshøgskole eller Statens Småbrukslærerskole og sivilagronomer som har vært fast eller midlertidig tilsatt).

1. Lars Afdal. Ekstraassistent mai-okt. 1943. Nå avdelingsleder NLI, adr. Møllergt. 16, Oslo
2. Jacob Anderssen. Lærling - agronom mai-okt. 1943. Nå direktør Fellesslakteriet, Oslo
3. Ole Aulstad. Lærling-agronom mai-okt. 1950. Nå produksjons-sjef Hed-Opp, Hamar
4. Alf Bamle, Lærling-agronom juli-okt. 1940. Nå bestyrer Øverland gård, Bekkestua
5. Samuel Befring. Ekstraassistent 1942-43. Sist kjent som overlærer ved Mo Jordbruksskole, Førde. Død.
6. Olav Benum. Gårdsfullmektig og assistent 15.3.1930 - 15.4.1932. Nå pensjonist, adr. Høyknes, Namsos.
7. Rolf Bjerke. Lærling-agronom mai-nov. 1944. Nå fylkesagronom Buskerud, adr. Drammen
8. Asbjørn A. Bogstad. Ekstraassistent 1949-50. Nå herreds-agronom i Selje, adr. Selje
9. Frithjof Briseid. Ekstraassistent 20.5-13.9.1947. Herreds-agronom i Søgne. Død.
10. Kjell Bruland. Lærling-agronom mai-nov. 1943. Nå distrikts-konsulent NLI, distriktskontoret for Vestlandet, adr. Bergen
11. Lorens Brun. Ekstraassistent 1943-44. Nå amanuensis Statens forsøksgard Voll, adr. Trondheim
12. Rolf Celius. Forsøksassistent 1955-56. Nå amanuensis, Det norske myrselskaps forsøksstasjon, Mæresmyra, adr. Sparbu
13. Asbjørn Dahl. Forskningsassistent 1.1.1960-31.7.1961. Nå disponent Fåberg Innkjøpslag, adr. Fåberg
14. Johan C.H. Daae-Qvale. Lærling-agronom apr.-okt. 1954. Nå engasjert Riise E. & Co. Møbelforretning, Ålesund, adr. Skodje
15. Sverre Einbu. Lærling-agronom juni-okt. 1940. Nå overlærer Vestfold landbruksskole, adr. Melsomvik
16. Asmund Ekern. Lærling-agronom apr.-okt. 1952. Nå professor NLH, adr. Ås-NLH
17. Lars Theodor Elvsaas. Ekstraassistent 1936. Tiltakssjef i Ålesund, adr. Hessa pr. Ålesund
18. Christian Fredrik Falck. Lærling-Agronom apr.-aug. 1950. Nå disponent Eikmaskin A/S, Stavanger

19. Ottar Fjærvoll. Ekstraassistent mai-aug. 1938. Nå
jorddirektør, Landbruksdepartementet, Oslo-Dep.
20. Per Fjørkenstad. Ekstraassistent 1934-35. Nå fylkesagronom
Oppland, adr. Gjøvik
21. Pål Frisvold. Lærling-agronom 1939. Nå overlærer Kalnes
Jordbruksskole, adr. Tune pr. Sarpsborg
22. Bjarne Frøystad. Forsøksassistent 1947-49. Nå statskonsulent
for leplanting, adr. Stavanger
23. Oddmund Føre. Ekstraassistent 30.1.-14.6.1939. Nå rektor
Vefsn landbruksskole, adr. Mosjøen
24. Håkon Oluf Graffer. Gårdsfullmektig og assistent 1.5.35-
31.10.37. Nå landskonsulent i beitebruk,
adr. Bilitt
25. Pall Hafstad. Lærling juni-august 1941. Hafstad tok
eksamen ved NLH 1943. Han er fra Vik,
Skagafirdi, Island
26. Berulf Johan Krohn Heldal. Lærling-agronom mai-okt. 1951.
Nå amanuensis Fysisk institutt, NLH,
adr. Ås-NLH
27. Iver Hersoug. Lærling-agronom mai-okt. 1931. Nå fylkes-
agronom Nordland, adr. Bodø
28. Ragnar Hillestad. Lærling-agronom apr.-okt. 1952. Nå
amanuensis Hellerud forsøks- og eliteavlsgard,
adr. Skjetten
29. Harald Holm. Ekstraassistent 1933. Nå fylkesagronom
Oppland, adr. Gjøvik
30. Olav Hunnes. Ekstraassistent 1941-42. Sist kjent som
overlærer Follo landbruksskole, adr. Treider, Ås
31. Kjell Isachsen. Ekstraassistent 1942-43. Nå statskonsulent
i Landbruksdepartementet
32. Magnus Jetne. Ekstraassistent 1939-40. Nå forsøksleder
Statens forsøksgard Møystad, adr. Hamar
33. Kristinn Jønsson. Lærling-agronom apr.-okt. 1952. Jønsson
vendte tilbake til Island. Han gikk Hvannøyri
høgre landbruksskole og fikk jobb tilsvarende
fylkesagronom straks etter.
34. Trygve Kaldal. Lærling-agronom mai-okt. 1946. Nå general-
sekretær Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Oslo
35. Bernt Michael Klock. Lærling-agronom mai-juli 1943.
Nå disponent i Norske Felleskjøp, Oslo
36. Bjørn Aas Kranstad. Lærling-agronom 1954. Nå avdelingssjef
i Statens Kornforretning, Oslo
37. Birger Laksesvela. Lærling-agronom 1946. Dr.agric. Nå
l.amanuensis Norges Veterinærhøgskole, Oslo
38. Johan Lidal. Lærling-agronom 1949. Nå rektor Skjetlein
landbruksskole, adr. Heimdal
39. Sissel Flor Lien. Lærling 1.10.1964-17.7.1965. Eksamen
NLH 1968. Adr. Ås

40. Asmund Mangset. Gårdsfullmektig og assistent 15.4.1932-1.5.1935. Senere gårdbruker, Hes, Hedmark. Død.
41. Lars Mogstad. Ekstraassistent 1938-39. Nå rektor Tveit jordbruksskole, Hinderåvåg
42. Gustav Narud. Ekstraassistent 1940. Nå fylkesagronom Hedmark, adr. Hamar
43. Einar Kåre Nyberg. Ekstraassistent 1935. Nå rektor Kleiva landbruksskole, adr. Kleiva i Vesterålen
44. Birger Ottestad. Ekstraassistent 1941. Senere bl.a. fylkesagronom i Troms. Død.
45. Reidar Arctander Pedersen. Ekstraassistent 1940. Disponent I S/L Nord-Norges Salgslag, Mosjøen
46. Peter Andreas Rodt. Lærling-agronom 1945. Adr. ukjent.
47. Johannes Arnold Rømmen. Ekstraassistent 1945-46. Nå disponent Rogaland Fellessalg, adr. Haugesund
48. Bjarne Sakshaug. Forsøksleder 1930-46. Driftsleder NLH. Død.
49. Gaute Sakshaug. Lærling aug.-okt. 1954. Nå opplæringssjef i Norsk Hydro, adr. Oslo
50. Øystein Sandvik. Lærling-agronom juli-okt. 1945. Eksamen NLH 1949. Død.
51. Ivar Selsjord. Forskningstipendiat 1954-66. Nå fagassistent Landbruksdepartementet, Oslo
52. Halvdan Kristoffer Sjøseth. Lærling-agronom mai-okt. 1947. Nå fagassistent Statens frøkontroll, adr. Ås
53. Erling Skjeldal. Ekstraassistent 1943-44. Nå rektor Telemark landbruksskole, adr. Ulefoss
54. Haakon Sløgedal. Forsøksleder 1946-51. Nå pensjonist, adr. Høllen i Søgne
55. Kåre Magnus Strande. Forsøksassistent 1949-56. Nå overlærer Akershus landbruksskole, adr. Årnes
56. Alfred Styve. Lærling-agronom apr.-aug. 1952. Nå fylkesagronom Sogn og Fjordane, adr. Førde
57. Magne Støen. Lærling-agronom mai-okt. 1943. Nå forsøksleder Statens Plantevern, Zoologisk avd., NLH, adr. Ås-NLH
58. Halvdan Martin Lind Svendsen. Ekstraassistent 1936-38. Nå jorddyrkingsinspektør, Jorddyrkingsdirektoratet, Oslo
59. Odd Sveinson. Lærling-agronom apr.-okt. 1953. Nå kontorsjef Statens frøkontroll, Ås-NLH
60. Harald Sørhaug. Gårdsfullmektig og assistent 1.11-1937-14.10.1938. Nå disponent Felleskjøpet, adr. Larvik
61. Knut Sigmund Tronstad. Lærling-agronom april-juli 1953. Nå disponent Bøndernes Salgslag, adr. Steinkjer
62. Ola Birger Vagnild. Forskningsassistent 1952-53. Nå herredsagronom/ordfører Soknedal
63. Johannes Vesterdal. Ekstraassistent 1948. Nå herredsagronom i Skien, adr. Solum pr. Skien

64. Einar Vik. Forsøksassistent 1954-55. Fylkesagronom i Møre og Romsdal. Død.
65. Ola Øvergård Wold. Ekstraassistent 1944. Sivilagronom. Nå konsulent, Moss Aktiemøller, adr. Moss
66. Mikkel Ødelien. Forsøksleder 15.3.-31.6.1930. Nå professor emeritus, adr. Ås
67. Ivar Ørud. Gardsfullmektig og assistent 14.10.1938-26.10.1944. Nå drifts- og forsøksleder Hellerud forsøks- og eliteavlsgard, adr. Skjetten
68. John Øyaas. Lærling-agronom apr.-okt. 1950. Nå lektor, Statens næringsmiddeltekniske skole, adr. Trondheim